

08
επαναληπτικά
θέματα

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΚΘΕΣΗ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Ο συγγραφέας με το κείμενο αυτό προσπαθεί να προσδιορίσει τη σύγχρονη μορφή του πατριωτισμού. Αρχικά απορρίπτει ως ξεπερασμένη τη στάση που θεωρεί εχθρικό οτιδήποτε ξένο αποδίδοντας την στον παρωχημένο μεγαλοϊδεατισμό του 19^{ου} αιώνα. και επιδιώκει να αναζητήσει και να προσδιορίσει τα κριτήρια και το περιεχόμενο ενός σύγχρονου πατριωτικού συναισθήματος. Μη θεωρώντας επαρκές το κριτήριο της φυλετικής καθαρότητας προτείνει την ελληνική γλώσσα και τη διαχρονική παρουσία της στον τόπο αυτό ως βασικό πιστοποιητικό της εθνικής μας ταυτότητας. Πιστεύει ότι, αν θέλουμε να είμαστε πατριώτες, οφείλουμε να την προστατεύσουμε ως φορέα πολιτισμού, αλλά σήμερα αδρανούμε. Ως δεύτερο κριτήριο αγάπης για τον τόπο μας αναφέρει το σεβασμό στο περιβάλλον φυσικό και ιστορικό το οποίο, όμως, υποβαθμίζουμε. Ως τρίτο κριτήριο πατριωτισμού αναγνωρίζει την πίστη στους δημοκρατικούς θεσμούς που, δυστυχώς, σήμερα παραβιάζουμε χωρίς αναστολές.

(λέξεις 129)

- B1.** Ενδεικτική παράγραφος
Αν ο πατριωτισμός είναι κατάφαση, ο εθνικισμός είναι άρνηση. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε το ενδιαφέρον και την αγάπη για την πατρίδα, ενώ στη δεύτερη την φοβική επιθετικότητα σε ό,τι ανοίκειο, τουλάχιστον εθνικά. Οι πατριώτες με σεβασμό για την πατρίδα τους αγωνίζονται να την αναπτύξουν. Αντίθετα οι εθνικιστές επιδίδονται σε προσβλητικούς χαρακτηρισμούς για τους άλλους, απαξιώνουν την αξία άλλων πολιτισμών, μικρόνοα αρνούνται την συμβολή της διεθνιστικής ματιάς, πολλές φορές αποκλείοντας από την πατρίδα τους κι αυτήν ακόμη την προσφορά της συνεργασίας. Όμως η έννοια του πατριωτισμού, ως έννοια θετική μόνο με θετικό τρόπο μπορεί να εκφράζεται.

(λέξεις 95)

- B2.** Τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας είναι:

- «**Η πατρίδα μας είναι αυτή που έχουμε, με το έδαφός της και τα σύνορά της**». *τεκμήριο- γενική αλήθεια*
- «**και μόνο ένα... εθνολογικό DNA μπορεί να λύσει τον γρίφο, όταν ανακαλυφθεί**». *ειρωνεία*
- «**ότι σ' αυτό το έδαφος που είναι η πατρίδα μας επί 3.000 χρόνια και πλέον, ζουν άνθρωποι που ουσιαστικά μιλούν την ίδια γλώσσα**». *τεκμήριο- γενική αλήθεια*
- «**η νέα ελληνική γλώσσα, είναι ο μόνος βέβαιος και γνήσιος απόγονος της αρχαίας**» *τεκμήριο - γενική αλήθεια*

- «η ελληνική γλώσσα έμεινε γαντζωμένη στον βραχώδη αυτό τόπο»
αφήγηση

B3. επιμειξίες: μεικτός, μείγμα
απόληξη: ληξιαρχικός, ληξιπρόθεσμος
αυθαίρετα: αφαίρεση, διαίρεση
υπερασπιστεί: ασπίδα, συνασπισμός

B4. α) «...ένα είδος πατριωτισμού που περιορίζεται σε νοσταλγικές αναμνήσεις και μας έχει μεταβάλει σε σκαντζόχοιρους που υψώνουν τα αγκάθια τους σε οτιδήποτε νομίζουμε ότι μπορεί να απειλήσει την εθνική μας ακεραιότητα και ιδιαιτερότητα.»

«...ένα είδος πατριωτισμού που περιορίζεται σε νοσταλγικές αναμνήσεις και μας έχει μεταβάλει σε εσωστρεφείς χαρακτήρες που αντιδράμε σε οτιδήποτε νομίζουμε ότι μπορεί να απειλήσει την εθνική μας ακεραιότητα και ιδιαιτερότητα.»

β) «Είναι, άλλωστε, (η γλώσσα) το εθνικό σημείο, η εθνική αχίλλειος πτέρνα, που δέχεται τη σφοδρότερη και απειλητικότερη επίθεση.»

«Είναι, άλλωστε, (η γλώσσα) το εθνικό σημείο, η αδυναμία μας, που δέχεται τη σφοδρότερη και απειλητικότερη επίθεση.»

Γ.
Πρόλογος

ΤΙΤΛΟΣ

(π.χ. ΓΙΑ ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΑΓΑΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ή ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΣΗΜΕΡΑ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ;)

- Τονίζουμε το γεγονός ότι δυστυχώς ΣΗΜΕΡΑ τα εθνικιστικά συνθήματα βρίσκουν απήγηση σε πολλούς νέους
- Διαπιστώνουμε τα αδιέξοδα του εθνικισμού και τον διαφοροποιούμε με σαφήνεια από τον πατριωτισμό / φιλοπατρία / εθνισμό.
- Δηλώνουμε την ανάγκη να επαναπροσδιοριστεί το περιεχόμενο της έννοιας *αγάπη για την πατρίδα* και να καταγραφούν τα συστατικά της.

Κυρίως Θέμα

Ζητούμενο α' : **αξία που έχει ο πατριωτισμός για ένα λαό**

- προσδιορίζει την εθνική ταυτότητα που είναι σημαντική για τη συνοχή του συνόλου. Καθορίζει μια πολιτιστική ομοιογένεια που μας διαφοροποιεί δημιουργικά από τους άλλους λαούς.
- η συνείδηση της ιστορικότητας προσφέρει την αίσθηση της αυτοπεποίθησης στα μέλη της κοινότητας με συνακόλουθη την ασφάλεια που προκύπτει από

τη γνώση του κοινού παρελθόντος. Παράλληλα ενεργοποιεί την αίσθηση του σκοπού, της συνέχειας και προβάλλει προοπτικές για το μέλλον

- ικανοποιεί την ανάγκη του ανήκειν, τη συλλογικότητα και διευκολύνει τις κοινωνικές συναλλαγές με βάση την εμπιστοσύνη και την αλληλεγγύη που αναπτύσσονται ανάμεσα στα μέλη μιας εθνικής ομάδας
- προτάσσει το κοινό καλό με αντίστοιχες αξίες που δημιουργεί. Ενεργοποιεί το δυναμικό μιας χώρας περιορίζοντας την αυθαιρεσία του ατομικού συμφέροντος
- λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για τα μέλη του συνόλου (και για τη νέα γενιά) γεγονός που είναι καθοριστικό σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης, όπως οι σημερινές
- προσφέρει ιδανικά απορρίπτοντας την υλιστική προσέγγιση του κυρίαρχου καταναλωτισμού
- στρέφει την προσοχή μας στον πλούτο του παρελθόντος ξεφεύγοντας από την υπεραπλουστευτική κυριαρχία του προσωρινού και του εφήμερου που επιβάλλουν οι σύγχρονες κοινωνίες
- ωστόσο ο πατριωτισμός δεν πρέπει να αλλοιώνεται παράγοντας συντηρητικούς και εθνικιστικούς μύθους, γεννώντας ρατσιστικά στερεότυπα εναντίον άλλων λαών και να καθιλώνεται σε απλοϊκά σχήματα που αρνούνται την εξέλιξη στο όνομα μιας υποτιθέμενης «εθνικής καθαρότητας»

Ζητούμενο β' : να εξηγήσετε πώς η φροντίδα για τη γλώσσα, το φυσικό περιβάλλον, τους θεσμούς αποτελεί τη σύγχρονη ένδειξη φιλοπατρίας και να αναφέρετε και άλλα στοιχεία που προωθούν τη φιλοπατρία σήμερα

- η **γλώσσα** είναι υπαρκτό στοιχείο κάθε λαού αλλά και βασικό συστατικό της πολιτιστικής του ταυτότητας. Καταγράφει τις εμπειρίες του, τις κατατάσσει, τις αξιολογεί, τις μεταβιβάζει στις επόμενες γενιές. Γνωρίζοντας τη γλώσσα μας διαχρονικά την υπερασπιζόμαστε απέναντι στην άκριτη εισβολή ξένων λέξεων αλλά και στην πίεση της τεχνολογίας με τις αλλαγές που επιφέρει στους τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας
- η πατρίδα μας είναι ο τόπος μας. Ζει στη συλλογική μας μνήμη όπως και στην προσωπική. Το **φυσικό περιβάλλον** προσδιορίζει την ιδιαιτερότητα του τόπου μας και επηρεάζει άμεσα την ποιότητα της καθημερινής ζωής μας. Το κληρονομούμε από τους πρόγονους μας και το κληροδοτούμε στους απογόνους μας. Η προστασία του φανερώνει στοιχειώδη αυτοσεβασμό και εθνική αξιοπρέπεια
- οι **θεσμοί** επιβεβαιώνουν την οργάνωση και τη λειτουργία της κοινωνίας μας. Προκύπτουν από τη θέληση και τις επιλογές των ανθρώπων που νιώθουν ότι συνδέονται με το συναίσθημα της φιλοπατρίας. Ο σεβασμός προς τους θεσμούς, γραπτούς και άγραφους, δηλώνει την έμπρακτη αποδοχή της μοναδικότητας της κοινωνίας μας και την εφαρμογή των κανόνων που η ίδια θεωρεί καταλληλότερους για να λειτουργήσει. Επιβεβαιώνει την αποδοχή του δημοκρατικού πνεύματος που μας χαρακτηρίζει ως λαό.
- στοιχεία που προωθούν τη φιλοπατρία σήμερα είναι και η **παιδεία** (προσφέρει τη γνωριμία με το παρελθόν και μέσω αυτού αναδεικνύει τις προοπτικές του μέλλοντος), η αξιοποίηση της **πολιτιστικής μας κληρονομιάς στην τέχνη (μουσική, χορός) στη διατροφή, στα ήθη και τα έθιμα, η προστασία των μνημείων μας, η απόρριψη του εθνικισμού και της ξενοφοβίας, η αποδοχή**

των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και της διατήρησης της ιδιαιτερότητάς μας στον οικουμενικό χώρο με οδηγό την εξωστρέφεια και τον κοσμοπολιτισμό, η συναισθηματική προσέγγιση του άλλου, η διαμόρφωση ενός σύγχρονου αστικού τρόπου ζωής που θα μας βοηθήσει να αντιδράσουμε στην πολιτιστική πίεση των ισχυρών λαών, η προσπάθεια προβολής της σημερινής ταυτότητάς μας στο εξωτερικό.

Ε. ΧΑΣΙΔΑΚΗΤΩΝ
ΠΕΙΡΑΙΑΣ